

قسمت چهارم

روش تدریس

فهرست مطالب

- ۳..... معیارهای یک گروه خوب
- ۳..... نمونه‌ای از یک جلسه بحث نظام‌یافته
- ۴..... معرفی موضوعات و مواد انگیزشی
- ۴..... تدریس عملی و کلاس‌های آزمایشگاهی
- ۵..... یادگیری مهارت‌ها و فنون عملی
- ۵..... طرح درس و روش‌های تدریس
- ۵..... آزمایش‌ها و تمرینات کنترل‌شده
- ۶..... مطالعات تجربی
- ۶..... هدف این حرکت

معیارهای یک گروه خوب

- ❖ وجود یک جو گروهی گرم، پذیرا، غیر تهدید کننده.
- ❖ نگرش به یادگیری به عنوان یک وظیفه اشتراکی و نه رقابتی
- ❖ مشارکت فعال از سوی همه اعضا
- ❖ توزیع یکسان وظایف رهبری
- ❖ پرداختن به محتوا به قدر کافی و به نحوی مؤثر
- ❖ حضور فراگیرندگان به صورت منظم
- ❖ آمادگی فراگیران برای حضور خود در گروه
- ❖ پذیرفتن ارزشیابی به عنوان بخش لاینفک فعالیت‌های گروه

نمونه‌ای از یک جلسه بحث نظام‌یافته

۱. مقدمات (۵ دقیقه)
۲. دانشجویی یافته‌های آزمایشی مربوط به یکی از بیماران تحت مراقبت خود را ارائه می‌دهد. (۵ دقیقه)
۳. از گروه خواسته می‌شود تا فرضیه‌ها و قضاوت‌هایی را ارائه نمایند و بحث کنند. (۲۰ دقیقه)
۴. دانشجو اطلاعات بیشتری درباره تحقیقات و فرایندهای آن ارائه می‌دهد. گروه درباره هرگونه ابهامی بحث می‌کند. (۱۰ دقیقه)

۵. رهبر گروه اظهارات نهایی را می گوید و فرصتی را برای تبیین مسائل و موضوعات مبهم پیشنهاد می کند. (۵ دقیقه)

معرفی موضوعات و مواد انگیزشی

یک وسیله بسیار مفید که باعث می شود بحث در گروهها جریان یابد، استفاده از چیزی است که انگیزه یادگیری را زیاد می کند. طیف مطالب انگیزشی خیلی گسترده است و انتخاب از بین آنها را اهداف بحث گروهی تعیین می کند. چند نمونه به صورت زیر ذکر می شود:

❖ یک فیلم یا نوار ویدیویی حادثه‌ای در خصوص جنگ، نجات مصدومین و ...

❖ یک بیمار یا مصدوم که شرایط ویژه دارد

❖ مشاهده یک ایفای نقش

❖ وسایل تصویری (مثل عکسها، اسلایدها، نمونه‌های واقعی، رسمها، نمودارها و داده‌های آماری)

❖ یک نوار ضبط شده (مثل یک مصاحبه، صداها، یک واحد یا بخشی از رسانه رادیویی)

تدریس عملی و کلاس‌های آزمایشگاهی

اهداف متعدد و متنوعی در ارتباط با آموزش عملی از جمله یادگیری دانش و مفاهیم علمی، کسب روحیه خلاقیت، درک ارزش‌های حرفه‌ای فردی، یادگیری انجام کار گروهی و امثال آن.

کلاس‌های آزمایشگاهی معمولاً برای نیل به دو هدف زیر برگزار می گردد:

❖ یادگیری مهارت‌ها و فنون علمی مرتبط با رشته تخصصی

❖ درک و فهم فرایند پژوهش علمی

یادگیری مهارت‌ها و فنون عملی

آزمایشگاه مکانی است که یک سری فرصت‌ها در اختیار فراگیرندگان قرار می‌گیرد تا آنان بتوانند مهارت‌ها و فنونی را در ارتباط با رشته تخصصی خود به نمایش بگذارند. این مهارت‌ها و فنون بایستی تعریف و مشخص شود تا فراگیرندگان درک درستی از آنچه از آنها انتظار می‌رود داشته باشند. این مهارت‌ها در پایان درس به صورت هدف‌های رفتاری ارائه می‌شوند.

مثال: در پایان درس از یادگیرنده انتظار می‌رود که بتواند قطعه مشخصی را بسازد و به کار بیندازد.

طرح درس و روش‌های تدریس

تهیه طرح درس باعث می‌شود که کلاس‌های عملی به صورت هدفمند پیش برود و هریک اجزای تدریس به موقع و در ارتباط با یکدیگر انجام گیرد. ممکن است تهیه طرح درس در تدریس عملی و آزمایشگاهی جدی گرفته نشود، در حالی که کاملاً ضروری است و به تحقق هدف‌ها کمک می‌کند. فعالیت‌های آزمایشگاهی را در ارتباط با اهداف آنها به سه دسته تقسیم می‌کنند:

❖ آزمایش‌ها و تمرینات کنترل شده

❖ بررسی‌های تجربی

❖ پروژه‌های تحقیقاتی

آزمایش‌ها و تمرینات کنترل شده

این آزمایش‌ها به طور کلی توسط کارکنان آزمایشگاه تهیه و تدوین گردیده‌اند. هدف اصلی این است که دانشجویان را کمک کند که به فنون و مهارت‌های لازم دسترسی پیدا کنند. عملیات

نمایشی نقش مهمی را در معرفی مفاهیم عمده به دانشجویان و ارائهٔ قطعه‌ای از یک وسیله را ایفا می‌کند. برای این که یک عملیات نمایشی مؤثر واقع گردد، کلیهٔ دانشجویان بایستی قادر باشند از نزدیک ببینند که چه اتفاقی دارد می‌افتد، حداقل موضوع برای آنها جالب و ترجیحاً هیجان‌انگیز باشد.

مطالعات تجربی

خصوصیات اصلی این نوع کار عملی این است که فرصتهایی را برای فراگیرندگان به وجود می‌آورد که از خود ابتکار به خرج داده و عنصر انتخاب را در طراحی و اجرای کار تجربی به کار بندند. این اندیشه در حقیقت یک نوع تقلید از یک نوع فرایند علمی است. موضوعات و مسائلی که در این زمینه انتخاب می‌گردند باید به طور طبیعی در تداوم فهم و تجربهٔ گذشته دانشجویان باشد.

هدف این حرکت

دربگیرندهٔ یک جنبه از یک فعالیت علمی باشد: برای مثال می‌شود یک موقعیت جدیدی را پیشنهاد کرد و سپس از آنها خواست که یک سری فرضیه‌ها و یا راهکارهایی را برای عبور درست از آن موقعیت خاص ارائه دهند. یا یک سری اطلاعات در خصوص یک امر فرضی و یا واقعی در اختیار فراگیرنده قرار داد و از آنها خواست که آنها را تجزیه و تحلیل کنند. اگرچه هنوز خود آنها این موقعیت خاص را درک نکرده باشند.